

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJIMAS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2017 07 19
JOIN(2017) 30 final

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl bendros kovos su mišriomis grėsmėmis sistemos įgyvendinimo. Europos Sąjungos
atsakas**

1. ĮVADAS

ES tenka spręsti vienas iš didžiausių saugumo problemų per visą jos istoriją. Daugėja grėsmių, kurios reiškiasi nekonvencinėmis formomis: vienos iš jų fizinės, kaip antai terorizmo, kitos susijusios su skaitmenine erdve ir sudėtingais kibernetiniais išpuoliais. Kyla ir subtilesnių grėsmių, kai spaudimą siekiama daryti melagingomis informavimo kampanijomis ir manipuliavimu žiniasklaida. Taip keliama grėsmė pagrindinėms Europos vertybėms – žmogaus orumui, laisvei ir demokratijai. Neseniai įvairiose pasaulio šalyse įvykdyti koordinuoti kibernetiniai išpuoliai, kurių vykdytojus nustatyti buvo nelengva, parodė mūsų visuomenės ir institucijų pažeidžiamumą.

2016 m. balandžio mėn. Europos Komisija ir vyriausioji įgaliotinė patvirtino Bendrą komunikatą dėl kovos su mišriomis grėsmėmis sistemos¹ (toliau – Bendra kovos su mišriomis (hibridinėmis) grėsmėmis sistema arba Bendra sistema). Šioje sistemoje pripažįstamas viena kategorija neapibūdinamas ir sudėtingas hibridinių grėsmių pobūdis ir siūloma visų valdžios institucijų mastu imtis veiksmų didinant bendrą mūsų visuomenių atsparumą. Taryba² teigiamai įvertino iniciatyvą ir siūlomus veiksmus ir pasiūlė Komisijai ir vyriausiajai įgaliotinei 2017 m. liepos mėn. pateikti pažangos ataskaitą. ES gali padėti valstybėms narėms stiprinti jų kovos su hibridinėmis grėsmėmis pajėgumus, tačiau pagrindinė atsakomybė priklauso valstybėms narėms, kadangi kova su hibridinėmis grėsmėmis susijusi su nacionaliniu saugumu ir gynyba.

Bendra kovos su hibridinėmis grėsmėmis sistema yra svarbi bendro, labiau integruoto požiūrio į saugumą ir gynybą dalis. Ja prisidedama prie saugančios Europos kūrimo, kaip ragino Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris 2016 m. rugsėjo mėn. kalboje apie Europos Sąjungos padėtį. 2016 m. Europos Sąjunga, siekdama pateisinti piliečių lūkesčius dėl geresnės apsaugos, taip pat padėjo stipresnės Europos gynybos politikos pamatus. Visuotinėje ES užsienio ir saugumo politikos strategijoje³ išsamiai aptariamas integruoto požiūrio, siejant ES vidaus atsparumą su jos išorės veiksmais, poreikis ir raginama formuoti sąsajas tarp gynybos politikos ir politikos priemonių vidaus rinkos, pramonės, teisėsaugos ir žvalgybos tarnybų veiklos srityse. 2016 m. lapkričio mėn. priėmusi Europos gynybos veiksmų planą Komisija pateikė konkrečių iniciatyvų, kuriomis bus prisidedama prie ES gebėjimo reaguoti į hibridines grėsmes stiprinimo: skatinamas tiekimo grandinės gynybos sektoriuje atsparumas ir stiprinamas bendrosios rinkos gynybos sektorius. Konkrečiau 2017 m. birželio 7 d. Komisija įsteigė Europos gynybos fondą, kuriam iki 2020 m. siūloma skirti 600 mln. EUR finansavimą, o po 2020 m. – kasmet po 1,5 mlrd. EUR. 2016 m. Komunikate dėl saugumo sąjungos sukūrimo⁴ pripažįstama, kad reikia kovoti su hibridinėmis grėsmėmis ir kad svarbu užtikrinti didesnę saugumo srities vidaus ir išorės veiksmų nuoseklumą.

---

¹ Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai. *Bendra kovos su mišriomis grėsmėmis sistema. Europos Sąjungos atsakas*, JOIN (2016) 18 final.

² Tarybos išvados dėl kovos su mišraus pobūdžio grėsmėmis. Pranešimas spaudai 196/16, 2016 m. balandžio 19 d.

³ 2016 m. birželio 28 d. Vyriausioji įgaliotinė strategiją pateikė Europos Vadovų Tarybai.

⁴ COM(2016) 230 final, 2016 4 20.

ES vadovai diskusijose apie Europos ateitį⁵ saugumui ir gynybai skyrė daugiausia dėmesio. Tai pripažinta 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje, kurioje išdėstyta saugios ir patikimos Sąjungos, pasiryžusios stiprinti bendrą saugumą ir gynybą, vizija. Siekiami suteikti ES ir NATO strateginei partnerystei naują postūmį ir naują prasmę, Europos Vadovų Tarybos ir Europos Komisijos pirmininkai ir NATO generalinis sekretorius 2016 m. liepos 8 d. Varšuvoje pasirašė bendrą deklaraciją. Bendroje deklaracijoje apibrėžtos septynios konkrečios sritys, įskaitant kovą su hibridinėmis grėsmėmis, kuriose reikėtų plėtoti abiejų organizacijų bendradarbiavimą. Vėliau ES ir NATO tarybos pritarė bendram 42 įgyvendinimo pasiūlymų rinkiniui, ir 2017 m. birželio mėn. paskelbta pirma ataskaita⁶, kurioje užfiksuota didelė pažanga.

2017 m. birželio mėn. Komisijos pateiktame diskusijoms skirtame dokumente dėl Europos gynybos ateities⁷ apibrėžiami įvairūs scenarijai, kaip kovoti su Europai iškilusiomis didėjančiomis saugumo ir gynybos grėsmėmis ir didinti Europos gynybos pajėgumus iki 2025 m. Visuose trijuose scenarijuose saugumas ir gynyba laikomi neatskiriamomis Europos projekto dalimis, siekiant apsaugoti ir plėtoti mūsų interesus viduje ir užsienyje. Europa privalo tapti saugumo užtikrintoja ir vis aktyviau rūpintis savo pačios saugumu. Nė viena iš valstybių narių negali savarankiškai išspręsti kylančių problemų, visų pirma kovos su hibridinėmis grėsmėmis. Todėl bendradarbiavimas gynybos ir saugumo srityje nėra tik vienas iš galimų variantų; tai būtinybė, siekiant sukurti Europą, kuri pajėgi užtikrinti apsaugą.

Šios ataskaitos paskirtis – pateikti informaciją apie pažangą ir tolesnius įgyvendinimo veiksmus keturioje Bendroje sistemoje siūlomose srityse: informuotumo apie padėtį gerinimo, atsparumo stiprinimo, valstybių narių ir Sąjungos gebėjimo užkirsti kelią krizei, reaguoti į ją ir užtikrinti suderintą veiklos atkūrimą, ir bendradarbiavimo su NATO stiprinimo siekiant užtikrinti, kad priemonės papildytų vienos kitas. Ji turėtų būti skaitoma kartu su kas mėnesį teikiamomis pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitomis.

2. ATPAŽINTI HIBRIDINĮ GRĖSMĖS POBŪDĮ

Hibridinės grėsmės vis dažniau pasitaiko Europos saugumo aplinkoje. Ši veikla darosi vis intensyvesnė; didėja susirūpinimas dėl kišimosi į rinkimus, dezinformacijos kampanijų, kibernetinės kenkimo veiklos ir hibridinio pobūdžio veiksmų vykdytojų pastangų radikalizuoti pažeidžiamus visuomenės narius ir paversti juos pakaitiniais savo veiklos vykdytojais. Hibridinės grėsmės daro poveikį nepriklausomai nuo valstybių sienų. Reikia koordinuoti atsaką į hibridines grėsmes taip pat ES ir NATO lygmenimis. Įvykiai po 2016 m. balandžio mėn. rodo, kad nors grėsmės dažnai tebėra vertinamos kaip atskiros, Sąjungoje vis dažniau pripažįstamas ir suprantamas kai kurių stebimų veiksmų hibridinis pobūdis ir koordinuotos veiklos poreikis. ES tęs pastangas gerinti informuotumą apie padėtį ir bendradarbiavimą.

---

⁵ 2016 m. rugsėjo 16 d. Europos Vadovų Tarybos Bratislavos veiksmų planas ir 2017 m. kovo 25 d. 27 valstybių narių vadovų, Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento ir Europos Komisijos pirmininkų Romos deklaracija.

⁶ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/19-conclusions-eu-nato-cooperation>

⁷ Diskusijoms skirtas dokumentas dėl Europos gynybos ateities, 2017 06 07, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-defence_en.pdf

1 veiksmas. *Valstybės narės, suteikiant joms tinkamą Komisijos ir vyriausiosios įgaliotinės paramą, raginamos pradėti apklausą dėl hibridinių grėsmių, kuria siekiama išskirti pagrindines pažeidžiamumo sritis, įskaitant konkrečius hibridinių grėsmių rodiklius, galinčius daryti poveikį nacionalinėms ar Europos masto struktūroms ir sistemoms.*

Taryba sukūrė „Pirmininkaujančios valstybės narės draugų“ grupę, kurioje valstybių narių ekspertai rengia apklausos medžiagą, skirtą geriau nustatyti pagrindinius hibridinių grėsmių rodiklius, juos įtraukti į ankstyvojo perspėjimo ir rizikos įvertinimo sistemas ir prireikus jais dalytis. Susitarta dėl techninių užduočių ir jau pradėta dirbti. Apklausos medžiaga turėtų būti parengta iki 2017 m. pabaigos, o tada bus pradėta vykdyti apklausą. Reikėtų, kad apsaugos nuo hibridinių grėsmių priemonės papildytų vienos kitas. Todėl valstybės narės raginamos kuo greičiau atlikti šias apklausas, nes jos suteiks vertingos informacijos apie pažeidžiamumo ir parengties lygį visoje Europoje.

a. GERINTI INFORMUOTUMĄ

Keitimasis žvalgybos duomenų analize ir įvertinimais yra pagrindinė netikrumo mažinimo ir informuotumo apie padėtį didinimo priemonė. Per praėjusius metus pasiekta didelės pažangos. Įkurtas ir jau visu pajėgumu veikia ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras, veikia Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupė, Suomijoje pradėjo veiklą Europos kovos su hibridinėmis grėsmėmis centras. Įdėta daug pastangų analizuojant dezinformacijos ar propagandos priemones bei poveikio svertus, sėkmingai bendradarbiaujant ES strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupei, Hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centrui ir NATO. Taip sukurtas tinkamas pagrindas siekiant toliau plėtoti giliau išsiskynusią hibridinio pobūdžio grėsmių mūsų vidaus ir išorės saugumui analizės ir įvertinimo kultūrą.

Hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras

2 veiksmas. *Esamos ES INTCEN struktūros pagrindu įkurti ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centrą, pajėgų gauti ir analizuoti išlaptintą ir iš atvirų šaltinių gaunamą informaciją apie hibridines grėsmes. Valstybės narės raginamos įsteigti hibridinių grėsmių nacionalinius ryšio centrus, kad užtikrintų bendradarbiavimą ir saugų bendravimą su ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centru.*

ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras įkurtas esamos ES INTCEN struktūros pagrindu ir yra pajėgus iš įvairių suinteresuotųjų subjektų gauti ir analizuoti išlaptintą ir iš atvirų šaltinių gaunamą informaciją apie hibridines grėsmes. Po to analize keičiamasi ES ir valstybėse narėse; tai daro įtaką ES sprendimų priėmimo procesams, įskaitant ES lygmeniu atliekamų saugumo rizikos vertinimų rezultatus. ES karinio štabo žvalgybos skyrius prisideda prie analizės ir informavimo centro veiklos: teikia karinių duomenų analizę. Iki šiol atlikta per 50 vertinimų ir surengta informacinių susirinkimų hibridinių grėsmių temomis. Nuo 2017 m. sausio mėn. centras leidžia „Hibridinių grėsmių biuletinį“, kuriame analizuojamos naujausios grėsmės ir hibridinio pobūdžio klausimai. Biuletenis tiesiogiai siunčiamas į ES institucijas ir organus bei nacionaliniams kontaktiniams asmenims⁸. Kaip ir planuota, centras visu pajėgumu pradėjo veikti 2017 m. gegužės mėn. Be to, toliau užtikrinami darbuotojų ryšiai su NATO kuriamu Hibridinių grėsmių analizės filialu: dalijamasi patirtimi, įgyta kuriant analizės

⁸ Iki šiol nacionalinius kontaktinius asmenis yra paskyrusi 21 valstybė narė. Šie asmenys valstybių narių sostinėse vykdo politinę arba atsparumo didinimo funkciją.

ir informacijos centrą, ir keičiamasi informacija (visapusiškai laikantis ES taisyklių dėl keitimosi įslaptinta informacija). ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras šiuo metu nustato naujas iniciatyvas, kaip ateityje skatinti bendradarbiavimą, ir atliks pagrindinį vaidmenį 2017 m. rudenį numatytose ES ir NATO lygiagrečiose pratybose, kur bus išbandytas ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro gebėjimas reaguoti ir panaudota įgyta patirtis.

Strateginė komunikacija

3 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė su valstybėmis narėmis aptars būdus, kaip atnaujinti ir koordinuoti aktyvios strateginės komunikacijos teikimo gebėjimus ir kuo geriau panaudoti žiniasklaidos stebėjimą ir kalbų specialistų įgūdžius.*

Pastaraisiais mėnesiais suaktyvėjusios dezinformacijos kampanijos ir sistemingas melagingų žinių skleidimas socialinėje žiniasklaidoje yra tarp priešininkams taikomų poveikio priemonių. Pasirinkus tinkamiausia platforma socialinę žiniasklaidą, informacija, kuri atrodo patikima ir teisėta, galima pakeisti viešąją nuomonę tam tikrų asmenų, organizacijų ar vyriausybių naudai. Šia hibridine taktika siekiama platesnio tikslo: sukelti visuomenės sumaištį, diskredituoti demokratines vyriausybes ir struktūras, institucijas ir rinkimus. Melagingos žinios dažnai skleidžiamos naudojantis interneto platformomis (žr. taip pat 17 veiksmą). Komisija ir vyriausioji įgaliotinė pritaria naujausiems interneto platformų ir žiniasklaidos leidėjų veiksams, kuriais siekiama kovoti su dezinformacija. Komisija toliau skatins tokius savanoriškus veiksmus.

Vyriausioji įgaliotinė subūrė Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupę, kuri teikia prognozes ir reaguoja į dezinformacijos atvejus arba kampanijas. Tai iš esmės gerina komunikaciją dėl Sąjungos politikos Rytų kaimynystės šalyse, be to, stiprina žiniasklaidos aplinką tose šalyse. Per pastaruosius dvejus metus darbo grupė atskleidė per 3 000 atskirų dezinformacijos atvejų 18 kalbų. Netrukus pradėjus veikti naujai interneto svetainei #EUvsdisinformation su interneto paieškos funkcija šia svetaine bus daug lengviau naudotis. Vis dėlto tyrimai ir analizės rodo, kad kasdien skleidžiamų dezinformacijos pranešimų ir kanalų yra kur kas daugiau. Pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamas EU-STRAT projektas skirtas analizuoti Rytų partnerystės šalių politiką ir žiniasklaidą.

Vyriausioji įgaliotinė ragina valstybes nares remti Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupę, kad būtų galima veiksmingiau atremti gausėjančias hibridines grėsmes. Tai padės darbo grupei „Task Force South“ gerinti komunikaciją ir informavimo veiklą arabų pasaulyje, įskaitant ir veiklą arabų kalba, mitų demaskavimą ir faktų apie Europos Sąjungą ir jos politiką patvirtinimą. Sąveika su vietos žurnalistais padės užtikrinti, kad žinių produkcija atitiktų vietos kultūrą. Abi darbo grupės, remiamos ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro, siekia remti ir papildyti susijusius valstybių narių veiksmus. Be to, Komisija prisideda finansuojant Europos strateginių komunikacijų tinklą, kuriame bendradarbiaujančios 26 valstybės narės dalijasi analize, gerąja patirtimi ir idėjomis apie tai, kaip naudotis strateginėmis komunikacijomis kovojant su smurtiniu ekstremizmu, įskaitant ir dezinformaciją.

Kovos su hibridinėmis grėsmėmis kompetencijos centras

4 veiksmas. *Valstybės narės raginamos apsvastyti „kovos su hibridinėmis grėsmėmis“ kompetencijos centro įsteigimą.*

Atsiliepdama į kvietimą įkurti kompetencijos centrą 2017 m. balandžio mėn. Suomija įkūrė Europos kovos su hibridinėmis grėsmėmis centrą. Dešimt ES valstybių narių⁹, Norvegija ir JAV yra centro veiklos narės, o Europos Sąjunga ir NATO pakviestos teikti paramą valdybai¹⁰. Centro misija – skatinti strateginį dialogą, dirbant su interesą atitinkančiomis bendruomenėmis atlikti mokslinius tyrimus ir analizę, siekiant didinti atsparumą ir gebėjimą reaguoti, kad būtų galima geriau kovoti su hibridinėmis grėsmėmis. Tikimasi, kad ateityje centre bus rengiamos hibridinio pobūdžio pratybos. Centras jau užmezgė glaudžius santykius su ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centru, ir šių institucijų veikla turėtų būti naudinga jiems abiem. Šiuo metu ES ieško būdų, kaip teikti centrui konkrečią paramą.

b. STIPRINTI ATSPARUMĄ

Pagal Bendrą sistemą ES veiksmų, kuriais siekiama atsispirti propagandos ir informacijos kampanijoms, pastangoms sutrikdyti verslo, visuomenės ir ekonomikos srautus bei išpuoliams prieš informacines technologijas ir su kibernetika susijusius infrastruktūros objektus, pagrindas yra atsparumas (pvz., transporto, komunikacijų, energetikos, finansų ar regioninės saugumo infrastruktūros). Pagal šią sistemą atsparumo stiprinimas yra prevencinis ir atgrasomasis veiksmas, kuriuo stiprinama visuomenės struktūra ir išvengiama krizių plitimo ES viduje ir išorėje. ES pridėtinė vertė susijusi su pagalba valstybėms narėms ir partneriams stiprinti jų atsparumą, pasikliaujant įvairiausiomis esamomis priemonėmis ir programomis. Pasiiekta didelės pažangos stiprinant atsparumą kibernetinio saugumo, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, finansų sistemos apsaugos nuo neteisėto naudojimo ir kovos su smurtiniu ekstremizmu ir radikalizacija srityse.

Saugoti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus

5 veiksmas. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, nustatys bendras priemones, įskaitant rodiklius, siekdama susijusiuose sektoriuose gerinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą nuo hibridinių grėsmių ir atsparumą joms.

Komisija pagal Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų programą (EPCIP) apsiėmė nustatyti bendras priemones, įskaitant pažeidžiamumo rodiklius, siekdama susijusiuose sektoriuose gerinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų atsparumą hibridinėms grėsmėms. 2017 m. gegužės mėn. Komisija surengė seminarą hibridinių grėsmių ypatingos svarbos infrastruktūros objektams tema, kuriame dalyvavo beveik visos valstybės narės, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų veiklos vykdytojai, ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras ir NATO (stebėtojo teisėmis). Klausimyno, pateikto valstybių narių nacionalinėms valdžios institucijoms, pagrindu buvo sutarta dėl bendrų veiklos gairių ir tolesnių veiksmų. Komisija dar konsultuosis su suinteresuotaisiais subjektais rudenį, kad iki 2017 m. pabaigos būtų susitarta dėl rodiklių.

Europos gynybos agentūra siekia nustatyti bendrus pajėgumų ir mokslinių tyrimų trūkumus, kylančius dėl energetikos infrastruktūros ir gynybos pajėgumų sąsajų. 2017 m. rudenį Europos gynybos agentūra pateiks holistinių metodikų koncepciją ir pasiūlys bandomuosius veiksmus.

⁹ Suomija, Prancūzija, Vokietija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Švedija, Jungtinė Karalystė, Estija.

¹⁰ Prie centro veiklos gali prisijungti kitos ES valstybės narės ir NATO sąjungininkės.

Didinti ES energijos tiekimo saugumą

6 veiksmas. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, remis pastangas įvairinti energijos tiekimo šaltinius ir skatins kurti saugos ir saugumo standartus, kuriais didinamas branduolinės infrastruktūros objektų atsparumas.

Komisija 2016 m. gruodžio mėn. ir 2017 m. balandžio mėn. pateikė konkrečius pasiūlymus energijos tiekimo saugumo dokumentų rinkinyje, o Europos Parlamentas pasiekė susitarimą dėl naujo dujų tiekimo saugumo reglamento, kuriuo siekiama užkirsti kelią dujų tiekimo krizėms. Naujomis taisyklėmis bus užtikrinamas valstybių narių regionų lygmeniu koordinuojamas, bendras požiūris į tiekimo saugumo priemones. Dėl to ES bus lengviau pasirengti dujų tiekimo nutraukimui ir jį valdyti krizės arba hibridinio išpuolio atveju. Pirmą kartą bus taikomas solidarumo principas: didelės krizės ar išpuolio atveju valstybės narės galės padėti savo kaimynėms, kad Europos namų ūkiai ir verslo įmonės neliktų be energijos.

Be to, ES padarė pažangą plėtodama pagrindinius energetikos tiekimo maršrutų ir šaltinių diversifikacijos projektus pagal Energetikos sąjungos sistemos strategiją ir Europos energetinio saugumo strategiją. Pavyzdžiui, pietinio dujų koridoriaus statybos darbai vyksta pagal visus svarbiausius dujotiekio projektus: plečiamas Pietų Kaukazo dujotiekis, Transanatolijos ir Transadrijos dujotiekiai, konsorciumo „Shah Deniz II“ pradinė grandis, be to, plečiamas pietinis dujų koridorius į Vidurinę Aziją, visų pirma Turkmėnistaną. Auga suskystintų gamtinių dujų (LNG) importo į Europą apimtys, be to, jos importuojamos iš naujų šaltinių, kaip antai iš JAV. Lietuvos terminalo pavyzdys rodo, kaip diversifikacijos projektai gali sumažinti priklausomybę nuo vieno tiekėjo. Suaktyvinus veiksmus energetikos srityje ir geriau išnaudojant esamus energijos, visų pirma atsinaujinančiosios, šaltinius irgi prisidedama prie energijos maršrutų ir šaltinių diversifikacijos.

Branduolinio saugumo srityje Komisija, visų pirma rengdama seminarus su nacionalinės valdžios ir reguliavimo institucijomis, aktyviai remia nuoseklų ir veiksmingą dviejų direktyvų – dėl branduolinės saugos ir pagrindinių saugos standartų – įgyvendinimą. Valstybės narės privalo jas perkelti į nacionalinę teisę atitinkamai iki 2017 m. ir 2018 m.. Be to, branduolinę saugą didinti padeda Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programa.

Transporto ir tiekimo grandinės saugumas

7 veiksmas. Komisija stebės transporto sektoriuje kylančias grėsmes ir prireikus atnaujins teisės aktus. Įgyvendindamos ES jūrų saugumo strategiją ir ES muitinės rizikos valdymo strategiją ir jų veiksmų planus, Komisija ir vyriausioji įgaliotinė (pagal turimus įgaliojimus), koordinuodamos veiklą su valstybėmis narėmis, nagrinės būdus, kaip reaguoti į hibridines grėsmes, visų pirma susijusias su ypatingos svarbos transporto infrastruktūros objektais.

Laikydamosi komunikato dėl saugumo sąjungos, Komisija padeda lengvinti saugumo rizikos vertinimą ES lygmeniu: valstybės narės, ES žvalgybos analizės centras ir susijusios agentūros nustato grėsmes transporto saugumui ir teikia paramą kuriant veiksmingas ir proporcingas rizikos mažinimo priemones. Numušus „Malaysia Airlines“ lėktuvą, 2014 m. skridusį maršrutu MH17 virš Rytų Ukrainos, išryškėjo grėsmė, kylanti skrydžiams virš konflikto zonų. Laikydamosi Europos aukšto lygio darbo grupės dėl konflikto zonų¹¹ rekomendacijų,

¹¹https://www.easa.europa.eu/system/files/dfu/208599_EASA_CONFLICT_ZONE_CHAIRMAN_REPORT_no_B_update.pdf

Komisija su nacionalinių aviacijos ir saugumo ekspertų ir EIVT parama sukūrė „bendro ES rizikos vertinimo“ metodiką, kurią taikant galima keistis įslaptinta informacija ir nustatyti bendrą rizikos padėtį. 2017 m. kovo mėn. Europos aviacijos saugos agentūra (EASA), remdamasi šios bendro ES rizikos vertinimo duomenimis, paskelbė pirmą „Konflikto zonų informacijos biuletinį“¹². Komisija svarsto galimybę išplėtoti aviacijos saugumo srityje atliekamus rizikos vertinimo veiksmus, aprėpiant kitas transporto rūšis (pvz., geležinkelio, jūrų), ir 2018 m. bus pateikti pasiūlymai. 2017 m. birželio mėn. Komisija, EIVT ir valstybės narės pradėjo vykdyti rizikos vertinimo veiksmus geležinkelio saugumo srityje, siekdamos nustatyti spragas ir pasiūlyti priemones rizikai mažinti.

Aviacijos saugumo ir oro eismo valdymo (ATM) srityse daug nuveikta pagal programos „Horizontas 2020“ 7-ąją mokslinių tyrimų programą ir saugumo tyrimo projektus. Civilinės aviacijos srityje Komisija su Europos aviacijos saugos agentūra ir suinteresuotaisiais subjektais plėtoja dvi naujas iniciatyvas, kuriomis bus stiprinamas kibernetinis saugumas ir sprendžiamas hibridinių grėsmių klausimas – kuria aviacijos srities kompiuterinių incidentų tyrimo tarnybą ir Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos (SESAR) bendroje įmonėje steigia kibernetinio saugumo specialios paskirties darbo grupę, atsakingą už Bendro Europos dangaus oro eismo valdymą. Europos gynybos agentūra teikia bendrai įmonei SESAR karinius duomenis, susijusius su kibernetiniais aviacijos aspektais, ir Europos aviacijos saugos agentūrai per Europos kibernetinio saugumo strateginio koordinavimo platformą, kuri, valstybėms narėms ir pramonės atstovams prašant, padės ES lygmeniu koordinuoti visus aviacijos veiksmus. Atsižvelgdama į kibernetinio saugumo aviacijos srityje veiksmų planą, Europos aviacijos saugos agentūra 2016 m. išanalizavo esamų taisyklių, ir visų pirma – Europos kibernetinio saugumo aviacijos srityje centro apibrėžimo ir įsteigimo, spragas. Šis centras jau pradėjo veiklą ir bendradarbiauja su ES kompiuterinių incidentų tyrimo tarnyba (CERT-EU) (susitarimo memorandumas pasirašytas 2017 m. vasario mėn.), teikia grėsmių aviacijos srityje analizes ir su Eurokontrole (Europos saugios oro navigacijos organizacija) (priimtas bendradarbiavimo veiksmų planas). Kuriamą atvirųjų šaltinių analizių sklaidos interneto svetainė. 2017 m. rudenį bus priimta standartizacijos programa ir patvirtintas keitimasis įslaptinta informacija.

Muitinės rizikos valdymas

Muitinės veiklos srityje Komisija siekia iš esmės atnaujinti išankstinės informacijos apie krovinius ir muitinės rizikos valdymo sistemą. Ji aprėpia įvairiausių rūšių muitinės riziką, įskaitant susijusią su grėsmėmis tarptautinių tiekimo grandinių saugumui ir vientisumui ir susijusiems ypatingos svarbos infrastruktūros objektams (pvz., importo keliamomis tiesioginėmis grėsmėmis jūrų uostų pajėgumams, oro uostams ar sausumos sienoms). Atnaujinimu siekiama užtikrinti, kad ES muitinės gautų iš prekiautojų visą būtiną informaciją apie prekių judėjimą; kad šia informacija būtų galima veiksmingiau keistis valstybėse narėse; kad muitinės taikytų bendras ir konkrečias kiekvienoje valstybėje narėje rizikos taisykles; ir kad jos galėtų veiksmingiau imtis veiksmų dėl riziką keliančių siuntų, aktyviau bendradarbiaudamos su kitomis institucijomis, visų pirma su kitomis teisėsaugos ir saugumo agentūromis. Šiuo metu rengiamasi pradėti šiam Komisijos vykdomam atnaujinimui reikalingą IT plėtrą ir per kelis mėnesius bus centralizuotai suteiktos susijusios investicijos.

Kosmosas

---

¹² <https://ad.easa.europa.eu/czib-docs/page-1>

8 veiksmas. *Atsižvelgdama į Kosmoso strategiją ir Europos gynybos veiksmų planą, Komisija siūlys didinti kosmoso infrastruktūros atsparumą hibridinėms grėsmėms, visų pirma galimai išplečiant kosmoso stebėjimo ir sekimo aprėptį, kad ji apimtų hibridines grėsmes, rengiant naujos kartos Europos lygmens vyriausybės palydovinės navigacijos priemones ir pradėdant taikyti sistemą „Galileo“ nuo laiko sinchronizacijos priklausomiems ypatingos svarbos infrastruktūros objektams.*

Komisija, 2018 m. rengdama vyriausybės palydovinio ryšio (GovSatCom) ir kosmoso stebėjimo ir sekimo reglamentavimo sistemą, į savo vertinimą įtrauks atsparumo hibridinėms grėsmėms aspektus. Laikydamosi kosmoso strategijos, rengdama sistemos „Galileo“ ir programos „Copernicus“ plėtrą, Komisija įvertins šių tarnybų galimybes prisidėti mažinant ypatingos svarbos infrastruktūros objektų pažeidžiamumą. Įvertinimo ataskaita turėtų būti parengta 2017 m. rudenį, o pasiūlymas dėl naujos kartos „Galileo“ ir „Copernicus“ – 2018 m. Europos gynybos agentūra tobulina bendrus pajėgumų plėtojimo projektus kosminių ryšių technologijų, karinės navigacijos, padėties ir laiko nustatymo bei žemės stebėjimo srityse. Vykdamas visus projektus daug dėmesio bus skiriama atsparumo reikalavimams, atsižvelgiant į esamas ir kylančias hibridines grėsmes.

Gynybos pajėgumai

9 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė, prireikus remiama valstybių narių, palaikydama ryšius su Komisija pasiūlys projektą, kaip priderinti gynybos pajėgumus ir plėtrą prie svarbiausių ES siekių, konkrečiai – kovos su hibridinėmis grėsmėmis, kylančiomis vienai ar kelioms valstybėms narėms.*

2016 ir 2017 m. Europos gynybos agentūra kartu su Komisija, EIVT ir valstybių narių ekspertais surengė trejas teorinio modeliavimo pratybas pagal hibridinių grėsmių scenarijus. Jų nustatyti faktai bus įtraukti į pajėgumų plėtojimo plano peržiūrą, kad gauti svarbiausi pajėgumų plėtojimo veiksmai, kurių reikia kovai su hibridinėmis grėsmėmis, būtų integruoti į naujus ES pajėgumų plėtojimo prioritetus. Peržiūrint 2005 m. Poreikių katalogą bus atsižvelgiama į hibridinių grėsmių aspektą. 2017 m. balandžio mėn. Europos gynybos agentūra užbaigė analitinę ataskaitą dėl karinių pasekmių, susijusių su hibridiniais ypatingos svarbos uostų infrastruktūros objektų išpuoliais, kurie bus aptarti 2017 m. spalio mėn. seminare su jūrų ekspertais. Kita konkreti analizė dėl karinių pajėgų vaidmens kovojant su miniatiūriniais bepiločiais orlaiviais, numatyta 2018 m. Be to, gali būti, kad nuo 2019 m. Europos gynybos fondo parama bus skiriama reikalavimus atitinkantiems valstybių narių nustatytiems atsparumo hibridinėms grėsmėms stiprinimo prioritetams. Komisija ragina abi teisėkūros institucijas kuo greičiau priimti, o valstybės narės – pateikti pasiūlymus dėl pajėgumų projektų, kuriais stiprinamas ES atsparumas hibridinėms grėsmėms.

10 veiksmas. *Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, gerins informuotumą apie hibridines grėsmes ir atsparumą joms, naudodama esamus pasirengimo ir koordinavimo mechanizmus, visų pirma Sveikatos saugumo komitetą.*

Komisija, siekdama stiprinti pasirengimą ir atsparumą hibridinėms grėsmėms, įskaitant pajėgumų stiprinimą sveikatos ir maisto sistemose, teikia valstybėms narėms paramą: rengia mokymus, imitavimo pratybas ir lengvina keitimąsi patirties gairėmis bei bendrų veiksmų finansavimą. Tai vykdoma ES sveikatos saugumo sistemoje dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ir pagal visuomenės sveikatos programą, skirtą įgyvendinti tarptautinėms sveikatos taisyklėms, 196 šalyse, įskaitant valstybes nares, galiojančiam teisės ramsčiui, kuriuo siekiama užkirsti kelią ūmioms tarpvalstybinėms grėsmėms visuomenės sveikatai visame pasaulyje. Siekdamas patikrinti visų sveikatos srities sektorių pasirengimą ir

reakciją, Komisijos tarnybos 2017 m. rudenį surengs sudėtingas ir daugiaplanes hibridinių grėsmių pratybas. Komisija ir valstybės narės rengia bendrus veiksmus skiepijimo srityje, įskaitant vakcinų pasiūlos ir paklausos prognozavimą ir naujoviškų vakcinų gaminimo procesų mokslinius tyrimus siekiant sustiprinti vakcinų pasiūlą ir gerinti sveikatos saugą ES lygmeniu (2018–2020 m.). Be to, Komisija bendradarbiaudama su Europos maisto saugos tarnyba ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru patvirtins pažangius mokslinio tyrimo metodus, kad būtų galima tiksliau nustatyti grėsmių sveikatai kilmę ir pobūdį, be to, greičiau valdyti maisto saugos problemų protrūkius. Komisija sukūrė bendradarbiavimo pasaulinių mokslinių tyrimų, susijusių su pasirengimu infekcinėms ligoms, tinklą, kad per 48 val. po didelio ligos protrūkio būtų užtikrinamas koordinuotas tyrėjų atsakas.

11 veiksmas. Komisija skatina valstybės nares laikyti prioritetu 28 CSIRT tinklo ir ES kompiuterinių incidentų tyrimo tarnybos CERT-EU sukūrimą bei visapusią naudojimą, taip pat ir kaip strateginio bendradarbiavimo sistemą. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, turėtų užtikrinti, kad su kibernetinėmis grėsmėmis susijusios sektorių (pvz., aviacijos, energijos, jūrų) iniciatyvos atitiktų Tinklų ir informacijos saugumo direktyvoje nustatytus tarpsektorinius pajėgumus telkti informaciją, patirtį ir greito reagavimo galimybes.

Po neseniai įvykusių pasaulinio masto kibernetinių išpuolių naudojant išpirkos reikalaujančią programinę įrangą ir kenkimo programinę įrangą, dėl kurių sutrikdytas tūkstančių kompiuterinių sistemų veikimas, dar labiau išryškėjo būtinybė stiprinti kibernetinį atsparumą ir saugumo veiksmus ES. Kaip paskelbta bendrosios skaitmeninės rinkos laikotarpio vidurio peržiūroje, Komisija ir vyriausioji įgaliotinė šiuo metu peržiūri 2013 m. ES kibernetinio saugumo strategiją, visų pirma siekdamos priimti 2017 m. rugsėjo mėn. numatytą dokumentų rinkinį. Tikslas – užtikrinti veiksmingesnį tarpsektorinį atsaką į šias grėsmes, didinti pasitikėjimą skaitmenine visuomene ir ekonomika. Be to, bus peržiūrėti Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūros (ENISA) įgaliojimai, siekiant apibrėžti jos vaidmenį pasikeitusioje kibernetinio saugumo ekosistemoje. Europos Vadovų Taryba¹³ pritarė Komisijos ketinimui peržiūrėti kibernetinio saugumo strategiją.

2016 m. liepos mėn. priėmus Tinklų ir informacijos saugumo (TIS) direktyvą¹⁴ žengtas svarbus žingsnis kuriant Europos lygmens kibernetinio saugumo atsparumą. Direktyvoje pirmą kartą nustatomos ES masto kibernetinio saugumo taisyklės, gerinami kibernetinio saugumo pajėgumai ir stiprinamas valstybių narių bendradarbiavimas. Ja taip pat reikalaujama, kad svarbiausių sektorių bendrovės imtųsi tinkamų saugumo priemonių ir praneštų atitinkamoms nacionalinės valdžios institucijoms apie visus rimtus kibernetinius incidentus. Šiems sektoriams priklauso energetikos, transporto, vandens, sveikatos, bankininkystės ir finansų rinkos infrastruktūros. Panašių priemonių turės imtis ir internetinės rinkos, debesijos kompiuterijos tarnybos ir paieškos sistemos. Nuoseklų jų įgyvendinimą skirtinguose sektoriuose, o taip pat įvairiose valstybėse užtikrins 2016 m. Komisijos įkurta bendradarbiavimo tiekiant tinklų ir informacijos paslaugas grupė, kuriai patikėta užduotis vengti rinkos susiskaidymo. Atsižvelgiant į tai, Tinklo ir informacijos paslaugų direktyva laikoma pagrindine visų kibernetinio saugumo srities sektoriinių iniciatyvų atskaitos sistema. Be to, pagal šią direktyvą sukuriama kompiuterių saugumo incidentų tyrimo tarnybų (CSIRT) tinklas, kuriam priklauso visi susiję suinteresuotieji subjektai. Lygiagrečiai Komisija ir CERT-EU aktyviai stebi kibernetinių grėsmių padėtį ir keičiasi informacija su

¹³ 2017 m. birželio 22–23 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

¹⁴ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti (OL L 194, 2016 7 19, p. 1).

nacionalinėmis valdžios institucijomis, siekdami užtikrinti, kad ES institucijų informacinių technologijų sistemos būtų saugios ir atsparios kibernetiniams išpuoliams. 2017 m. gegužės mėn. užfiksuotas išpirkos reikalaujančios programinės įrangos WannaCry incidentas suteikė tinklui pirmą progą operatyviai išplatinti rekomendacijas ir tokiu būdu keistis informacija ir bendradarbiauti. ES kompiuterinių incidentų tyrimo tarnyba palaikė glaudžius ryšius su Europos kovos su elektroniniais nusikaltimais centru (EC3) prie Europolo, paveiktų šalių kompiuterių saugumo incidentų tyrimo tarnybomis (CSIRT), kibernetinių nusikaltimų skyriais ir pagrindiniais pramonės partneriais, siekdami švelninti grėsmes ir teikti pagalbą nukentėjusiems. Keičiantis nacionalinėmis padėties ataskaitomis visoje ES buvo sukurtas bendras informuotumas apie padėtį. Po šio įvykio tinklas buvo geriau parengtas kitiems incidentams (pvz. *NonPetya*). Nustatytos dar kelios problemos ir jos šiuo metu sprendžiamos.

12 veiksmas. Komisija, koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, dirbs drauge su pramone pagal kibernetinio saugumo sutartimi pagrįstą viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę, plėtos ir testuos technologijas, kad geriau apsaugotų naudotojus ir infrastruktūros objektus nuo hibridinių grėsmių kibernetinių aspektų.

2016 m. liepos mėn. Komisija, koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, pasirašė su pramone viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės sutartį dėl kibernetinio saugumo. Šiai partnerystei skirta iki 450 mln. EUR investicijų pagal ES bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“ – bus plėtojamos ir testuojamos technologijos, kad naudotojai ir infrastruktūros objektai būtų geriau apsaugoti nuo kibernetinių ir hibridinių grėsmių. Partnerystė leido parengti pirmą visos Europos masto strateginę mokslinių tyrimų darbotvarkę, kurioje daug dėmesio skiriama ypatingos svarbos infrastruktūros objektų bei gyventojų atsparumo kibernetiniams išpuoliams stiprinimui. Pagal šią partnerystę suaktyvintas suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas, skatinant didesnę veiksmingumą ir efektyvumą finansuojant kibernetinį saugumą pagal programą „Horizontas 2020“. Lygiagrečiai pagal partnerystę sprendžiami klausimai, susiję su informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimu, bei būdai, kaip išspręsti didelę patyrusių kibernetinio saugumo specialistų trūkumo rinkoje problemą. Atsižvelgdama į didelį civilinių mokslinių tyrimų poreikį ir gynybos srityje reikalaujamą didelį atsparumą, Europos gynybos agentūros kibernetinių tyrimų ir technologijų grupė prisideda prie Europos kibernetinio saugumo organizacijos strateginėje mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkėje nustatytų tyrimų sričių.

13 veiksmas. Komisija parengs gaires nuosavybės su pažangiais energijos tinklais savininkams dėl jų įrenginių kibernetinio saugumo gerinimo. Atsižvelgdama į elektros energijos rinkos modelio iniciatyvą, Komisija ketins siūlyti „pasirengimo grėsmėms planus“ ir procedūrines taisykles, pagal kuriuos krizės atveju bus užtikrinamas valstybių narių dalijimasis informacija ir solidarumas, įskaitant taisykles, kaip užkirsti kelią kibernetiniams išpuoliams ir juos sušvelninti.

Energetikos sektoriuje Komisija rengia sektorinę kibernetinio saugumo strategiją ir kuria energetikos ekspertų kibernetinio saugumo platformą, siekdama suaktyvinti Tinklų ir informacijos saugumo (TIS) direktyvos įgyvendinimą. 2017 m. tyrimu nustatyti pažangiųjų matavimo sistemų kibernetinio saugumo lygmens didinimo geriausi prieinami metodai, kurie naudojami šioje platformoje. Dar Komisija sukūrė interneto platformą „Informacijos apie incidentus ir grėsmes ES centras“, kurioje analizuojama ir skleidžiama informacija apie kibernetines grėsmes ir incidentus energetikos sektoriuje.

Didinti finansų sektoriaus atsparumą hibridinėms grėsmėms

14 veiksmas. Komisija, bendradarbiaudama su ENISA¹⁵, valstybėmis narėmis, susijusiomis tarptautinėmis, Europos ir nacionalinėmis bei tarptautinėmis institucijomis, skatins ir padės kurti keitimosi informacija apie grėsmes platformas bei tinklus ir spręs veiksmų, trukdančių keistis šia informacija, klausimą.

Pripažindama, kad kibernetinės grėsmės yra vienos iš pavojingiausių finansiniam stabilumui, Komisija peržiūrėjo mokėjimo paslaugų Europos Sąjungoje reguliavimo sistemą, kuri šiuo metu yra įgyvendinama. Peržiūrėtoje Mokėjimo paslaugų direktyvoje¹⁶ įterptos naujos nuostatos, kuriomis didinamas mokėjimo priemonių saugumas ir daugiau dėmesio skiriama kliento autentiškumo patvirtinimui; taip siekiama mažinti sukčiavimo, ypač atliekant mokėjimus internetu. Naujoji teisės aktų sistema bus taikoma nuo 2018 m. sausio mėn. Šiuo metu Komisija, padedama Europos bankininkystės institucijos ir konsultuodamasi su suinteresuotaisiais subjektais, kuria techninius reguliavimo standartus, kurie turėtų būti paskelbti iki 2017 m. pabaigos. Standartai susiję su griežtu kliento autentiškumo patvirtinimu ir bendra, saugia komunikacija, užtikrinant tinklo eksploatavimo saugumą atliekant mokėjimo operacijas. Be to, Komisija glaudžiai bendradarbiavo tarptautiniu lygmeniu su atitinkamais G 7 partneriais dėl G 7 pagrindinių kibernetinio saugumo principų finansų sektoriuje, kuriuos 2016 m. spalio mėn. patvirtino G 7 šalių finansų ministrai ir centrinių bankų valdytojai. Principai skirti finansų privatesiems ir viešiesiems sektoriaus subjektams, jais prisidedama prie koordinuoto požiūrio į kibernetinį saugumą finansų sektoriuje, siekiant bendrai kovoti su kibernetinėmis grėsmėmis, įskaitant gausėjančias ir vis sudėtingesnes kibernetines grėsmes.

Transportas

15 veiksmas. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė (pagal turimus įgaliojimus), koordinuodamos veiklą su valstybėmis narėmis, nagrinės galimas reakcijas į hibridines grėsmes, visų pirma susijusias su kibernetiniais išpuoliais visame transporto sektoriuje.

Įgyvendinant ES jūrų saugumo strategijos veiksmų planą¹⁷ bus lengviau pakeisti įsigalėjusį uždarumą, pasireiškiantį, kai civilinės ir karinės institucijos siekia keistis informacija ir bendrai naudotis turimu turtu. Pradėjus veikti visų valdžios institucijų mastu buvo suaktyvintas įvairių veikėjų bendradarbiavimas. Planuojama iki 2017 m. pabaigos užbaigti bendrą Komisijos ir EIVT civilinių ir karinių strateginių tyrimų darbotvarkę; paskutinis seminaras bus skirtas ypatingos svarbos jūrų infrastruktūros objektų apsaugai. Ateityje ši veikla gali būti plėtojama, įtraukiant kylančias grėsmes povandeninių laivų vamzdynamics, energijos perdavimui, optinėms skaiduloms ir įprastiems ryšio kabeliams, apsaugant juos nuo pašalinio poveikio už nacionalinių vandenų ribų.

Neseniai atliktame tyrime¹⁸ įvertintas nacionalinių institucijų, atliekančių pakrantės apsaugos funkcijas, pajėgumas įvertinti riziką. Jame nustatytos svarbiausios kliūtys bendradarbiavimui

¹⁵ Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra.

¹⁶ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje (OL L 337, 2015 12 23, p. 35).

¹⁷ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/20141216-action-plan_en.pdf ir antroji ataskaita apie Europos Sąjungos jūrų saugumo strategijos veiksmų plano įgyvendinimą, pateikta valstybėms narėms 2017 m. birželio 21 d.

¹⁸ Tyrimas „Valstybių narių institucijų, atliekančių pakrančių apsaugos funkcijas, gebėjimo įvertinti riziką vertinimas“ (Evaluation of risk assessment capacity at the level of Member States' authorities performing coast guard functions), 2017 m., <https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies>

ir pateiktos praktinės rekomendacijos, kaip skatinti šios konkrečios srities jūrų valdžios institucijų bendradarbiavimą ES ir nacionaliniu lygmenimis. Riziką įvertinti labai svarbu kovojant su jūrų grėsmėmis, o dar parankiau – įvertinti hibridines grėsmes ir užkirsti joms kelią, kadangi šiuo atveju reikia papildomų, sudėtingesnių sprendimų. Šio tyrimo rezultatai bus pateikti įvairiuose su pakrančių apsauga susijusiuose forumuose, kad siūlomos rekomendacijos būtų įvertintos ir įgyvendinamos, taip gerinant bendradarbiavimą šioje srityje, svarbiausiais tikslais laikant pasirengimą hibridinėms grėsmėms ir atsaką į jas.

Kova su teroristų finansavimu

16 veiksmas. Komisija panaudos įgyvendinamą veiksmų planą dėl teroristų finansavimo kaip papildomą indėlį į kovą su hibridinėmis grėsmėmis.

Hibridinių grėsmių vykdytojams ir jų rėmėjams reikia lėšų savo planams įgyvendinti. ES pastangos kovojant su nusikalstamumu ir teroristų finansavimu pagal Europos saugumo darbotvarkę ir veiksmų planą dėl teroristų finansavimo taip pat naudingos kovojant su hibridinėmis grėsmėmis. 2016 m. gruodžio mėn. Komisija pateikė tris pasiūlymus dėl teisės aktų, įskaitant dėl baudžiamųjų sankcijų už pinigų plovimą ir neteisėtus mokėjimus grynaisiais pinigais, taip pat dėl turto išaldymo ir konfiskavimo¹⁹.

Visos valstybės narės turėjo iki 2017 m. birželio 26 d. perkelti į nacionalinę teisę ketvirtąją Kovos su pinigų plovimu direktyvą²⁰, o 2016 m. liepos mėn. Komisija pateikė tikslinį pasiūlymą dėl teisės akto, siekdama jį papildyti ir sugriežtinti papildomomis priemonėmis²¹.

2017 m. birželio 26 d. Komisija paskelbė viršvalstybinę rizikos vertinimo ataskaitą, numatytą ketvirtojoje Kovos su pinigų plovimu direktyvoje. Be to, ji pateikė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo užkertamas kelias įvežti į ES ir čia laikyti neteisėtai iš trečiųjų šalių įvežtas kultūros vertybes²². Šiais metais Komisija pateiks šiuo metu atliekamo vertinimo dėl galimo papildomų priemonių atsekti teroristų finansavimą Europos Sąjungoje poreikio ataskaitą. Be to, Komisija peržiūri teisės aktus dėl kovos su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu²³.

Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje pateikiama daugiau išsamios informacijos apie kovos su teroristų finansavimu veiksmų plano įgyvendinimo esamą padėtį.

Skleisti bendras ES vertybes ir plėtoti įtraukias, atviras ir atsparias visuomenes

Stiprinti atsparumą radikalizacijai ir smurtiniam ekstremizmui

Religinę ir ideologinę radikalizaciją, etninius konfliktus ir mažumos grupių konfliktus gali skatinti išorės veikėjai, remdami tam tikras grupes arba stengdamiesi kurstyti grupių

¹⁹ Trečioji pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita (COM(2016) 831 final)

²⁰ 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73–117).

²¹ Daugiau informacijos žr. Trečiojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2016) 831 final) ir Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2019) 354 final).

²² 2017 6 26, COM(2017) 340 final, SWD(2017) 275 final 0

²³ Aštuntoji pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita (COM(2019) 354 final).

konfliktus. Atsirado papildomų problemų, kaip antai pavienių veikėjų keliamos grėsmės, nauji radikalizacijos keliai, įskaitant galimai atsirandančius migrantų krizės kontekste, taip pat dešiniojo ekstremizmo stiprėjimas (įskaitant smurtą prieš migrantus) ir poliarizacijos pavojus. Radikalizacijos problemos sprendžiamos atsižvelgiant į saugumo sąjungos kūrimą, tačiau jos gali būti netiesiogiai susijusios ir su hibridinėmis grėsmėmis, kadangi hibridinių grėsmių vykdytojai gali manipuluoti asmenimis, linkusiais pasiduoti radikalizacijai.

17 veiksmas. Komisija vykdo Europos saugumo darbotvarkėje nustatytus kovos su radikalizacija veiksmus ir analizuoja poreikį sustiprinti neteisėto turinio pašalinimo procedūras; ji ragina tarpininkus laikytis „deramo stropumo“ valdant interneto tinklus ir sistemas.

Užkirsti kelią radikalizacijai

Komisija ir toliau įgyvendina įvairialypį atsaką į radikalizacijos pavojų, kaip nurodyta 2016 m. birželio mėn. Komunikate dėl radikalizacijos, dėl kurios kyla smurtinio ekstremizmo pavojus, prevencijos rėmimo²⁴. Pagrindiniai veiksmai – įtraukaus ugdymo skatinimas ir bendrų vertybių puoselėjimas, kova su ekstremistine propaganda internete ir radikalizacija kalėjimuose, bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis stiprinimas ir mokslinių tyrimų, siekiant geriau suprasti besikeičiantį radikalizacijos pobūdį ir užtikrinti geresnę politinę reakciją, plėtojimas. Informacijos apie radikalizaciją tinklas (RAN) aktyviai naudojamas Komisijos darbui šioje srityje, teikiant paramą valstybėms narėms, dirbant su vietos aktyvistais bendruomenių lygmeniu. Daugiau informacijos pateikiama Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje²⁵.

Radikalizacija internete ir neapykantą kurstančios kalbos

Laikydamosi Europos saugumo darbotvarkės²⁶, Komisija ėmėsi veiksmų mažinti neteisėto turinio pasiekiamumą internete, visų pirma pasitelkusi Europolo ES internetinės informacijos žymėjimo padalinį ir ES interneto forumą²⁷. Daug pasiekta ir taikant Kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksą²⁸. Daugiau informacijos pateikiama Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje²⁹. Šie veiksmai bus suaktyvinami atsižvelgiant į Europos Vadovų Tarybos išvadą³⁰, G 7 aukščiausiojo lygio susitikimo³¹ ir G 20 aukščiausiojo lygio susitikimo Hamburge³² rezultatus.

Kovojant su neteisėtu arba potencialiai žalingu turiniu labai svarbų vaidmenį atlieka interneto platformos. Pagal skaitmeninės bendrosios rinkos strategiją, kaip nustatyta laikotarpio vidurio

²⁴ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/publications/2016/communication-preventing-radicalisation_en.pdf

²⁵ COM(2017) 354 final

²⁶ Daugiau informacijos žr. Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2019) 354 final).

²⁷ Daugiau informacijos žr. Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2019) 354 final).

²⁸ 2016 m. gegužės 31 d. Kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksas, http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf

²⁹ Daugiau informacijos žr. Aštuntojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2019) 354 final).

³⁰ 2017 m. birželio 22–23 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

³¹ 2017 m. gegužės 26–27 d. G 7 aukščiausiojo lygio susitikimas Taorminoje, Italijoje.

³² 2017 m. liepos 7–8 d. G 20 aukščiausiojo lygio susitikimas Hamburge, Vokietijoje.

peržiūroje³³, Komisija užtikrins geresnį platformų tarpusavio koordinavimą, ypač daug dėmesio skirdama neteisėto turinio pašalinimo mechanizmams ir techniniams sprendimams. Kur tinkama, reikėtų siekti papildyti šiuos mechanizmus atskirų aspektų gairėmis, kaip antai dėl įspėjimo apie neteisėtą turinį ir jo pašalinimo. Be to, Komisija pateiks gaires dėl atsakomybės taisyklių.

Aktyviau bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis

18 veiksmas. Vyriausioji įgaliotinė, koordinuodama veiklą su Komisija, pradės apklausą dėl hibridinių grėsmių kaimyniniuose regionuose. Vyriausioji įgaliotinė, Komisija ir valstybės narės, naudodamos savo turimas priemones, stiprins partnerių pajėgumus ir jų atsparumą hibridinėms grėsmėms. BSGP misijos gali būti naudojamos atskirai arba derinant jas su kitomis ES priemonėmis padedant partneriams didinti savo pajėgumus.

Europos Sąjunga skiria daugiau dėmesio saugumo sektoriaus pajėgumų ir atsparumo stiprinimui šalyse partnerėse, be kita ko, remdamasi saugumo ir vystymosi sąsajomis, plėtodama peržiūrėtos Europos kaimynystės politikos saugumo aspektą ir pradėdama kovos su terorizmu ir saugumo sričių dialogus su šalimis aplink Viduržemio jūrą. Šiuo tikslu buvo pradėtas vykdyti bandomasis rizikos veiksmų apklausos projektas bendradarbiaujant su Moldovos Respublika. Jo paskirtis – padėti nustatyti šalies pažeidžiamas šalis sritis ir užtikrinti, kad ES pagalba būtų skiriama stiprinti būtent šioms sritims. Bandomojo tyrimo rezultatai parodė, kad apklausa įvertinta kaip naudinga. Remdamosi įgyta patirtimi, Komisija ir EIVT pateiks rekomendacijas dėl prioritetinių veiksmų, siekiant didinti efektyvumą, gerinti strateginę komunikaciją, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą ir kibernetinį saugumą.

Galvojant apie ateitį ir remiantis šia patirtimi, galima manyti, kad apklausa galėtų būti naudinga ir kitoms kaimyninėms šalims, tačiau ją reikėtų pritaikyti prie konkrečios vietos padėties ir konkrečių grėsmių, vengiant dubliavimosi su jau vykdomais dialogais kovos su terorizmu ir saugumo srityse. Kalbant abstrakčiau, 2017 m. birželio 7 d. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė priėmė bendrą komunikatą „Strateginis požiūris į atsparumą ES išorės veiksmų srityje“³⁴. Juo siekiama teikti paramą šalims partnerėms, kad jos taptų atsparesnės šių laikų pasaulinėms problemoms. Jame pripažįstama būtinybė pereiti nuo krizių suvaldymo prie struktūriškesnio, ilgalaikio ir nelinijinio požiūrio į pažeidžiamumą, daugiausia dėmesio skiriant prognozėms, prevencijai ir pasirengimui.

Plėtrai reikalingas kibernetinis atsparumas

ES teikia paramą ne Europos šalims, siekdama stiprinti jų informacinių tinklų atsparumą. Be paliovos plintant skaitmeninimui išryškėja jo esminis saugumo aspektas, dėl kurio kyla ypatingų sunkumų pasaulinių informacinių tinklų atsparumui, kadangi kibernetiniai išpuoliai nepaiso valstybių sienų. ES teikia paramą trečiosioms šalims stiprinti jų gebėjimą tinkamai užkirsti kelią atsitiktinėms avarijoms ir kibernetiniams išpuoliams ir į juos reaguoti. Įvykdžiusi 2016 m. baigtą bandomąjį kibernetinio saugumo projektą buvusioje Jugoslavijos

³³Žr. pirmiau pateiktą Komisijos komunikatą COM(2017) 228 final.

³⁴Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai. Strateginis požiūris į atsparumą ES išorės veiksmų srityje JOIN(2017) 21 final.

Respublikoje Makedonijoje, Kosove³⁵ ir Moldovoje, Komisija 2017–2020 m. pradės vykdyti naują kibernetinio atsparumo stiprinimo trečiosiose šalyse, daugiausiai Afrikoje ir Azijoje, tačiau ir Ukrainoje, programą. Ja siekiama didinti ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros bei tinklų trečiosiose šalyse saugumą ir pasirengimą, veikiant visų valdžios institucijų mastu ir užtikrinant žmogaus teisių ir teisinės valstybės principų laikymąsi.

Aviacijos saugumas

Civilinė aviacija išlieka svarbiu ir simboliniu teroristų taikiniu, bet į ją gali būti taikomasi ir vykdant hibridinę kampaniją. ES yra sukūrusi tvirtą aviacijos saugumo sistemą, tačiau skrydžiai iš trečiųjų šalių gali būti lengviau pažeidžiami. Laikydamosi 2309 Jungtinių Tautų Nacionalinio saugumo tarybos rezoliucijos (2016 m.), Komisija aktyviau imasi pastangų didinti pajėgumus trečiosiose šalyse. 2017 m. sausio mėn. Komisija pradėjo vykdyti naują integruotą rizikos vertinimą, siekdama užtikrinti ES ir valstybių narių, o taip pat tarptautinių partnerių, lygmenimis vykdomų pajėgumų didinimo pastangų prioritetus ir koordinavimą. 2016 m. Komisija pradėjo vykdyti 4 metų trukmės civilinės aviacijos saugumo projektą Afrikoje ir Arabų pusiasalyje, siekdama kovoti su terorizmo grėsme civilinei aviacijai. Vykdamas projektą valstybės partnerės ir Europos civilinės aviacijos konferencijos šalys narės dalijasi patirtimi, vykdo konsultavimo, mokymo ir kuravimo veiklą. 2017 m. šie veiksmai bus vykdomi dar aktyviau.

c. UŽKIRSTI KRIZEI KELIĄ, REAGUOTI Į JĄ IR ATSIGAUTI

Ilgalaikės ES ir nacionalinio lygmens politikos priemonėmis galima sušvelninti padarinius, tačiau trumpuoju laikotarpiu tebėra itin svarbu stiprinti valstybių narių ir Sąjungos gebėjimą užkirsti kelią hibridinėms grėsmėms, į jas reaguoti ir sparčiai, koordinuotai po jų atsigauti. Ypač svarbu greitai reaguoti į hibridinių grėsmių sukeltus įvykius. Praėjusiais metais šioje srityje pasiekta daug pažangos, ir dabar ES turi operatyvinės veiklos protokolą, kuriame išdėstytas krizės valdymo procesas hibridinio išpuolio atveju. Tolesnei pažangai reikalinga reguliari stebėseną ir pratybos.

19 veiksmas. Vyriausioji įgaliotinė ir komisija, koordinuodamos veiklą su valstybėmis narėmis, sukurs bendrą operatyvinių veiksmų protokolą ir reguliariai vykdys pratybas, kuriomis gerinami strateginio sprendimų priėmimo reaguojant į sudėtingas hibridines grėsmes gebėjimai, remiantis krizių valdymo ir integruoto politinio atsako į krizes procedūromis.

Bendroje sistemoje rekomenduojama sukurti greito reagavimo mechanizmus į hibridinių grėsmių sukeltus įvykius, koordinuoti visus ES reagavimo mechanizmus³⁶ ir ankstyvojo perspėjimo sistemas. Siekdamos šio tikslo, Komisijos tarnybos ir EIVT paskelbė ES operatyvinių veiksmų protokolą dėl kovos su hibridinėmis grėsmėmis (ES scenarijų)³⁷, kuriame nustatyta koordinavimo, žvalgybos duomenų jungimo ir analizės, informacijos teikimo politikos sprendimų priėmimui, pratybų ir mokymo procesų bei bendradarbiavimo su organizacijomis partnerėmis, visų pirma NATO, seka hibridinės grėsmės atveju. NATO irgi patvirtino aktyvesnės NATO ir ES sąveikos scenarijų užkertant kelią hibridinėms grėsmėms

³⁵ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos

³⁶ Tarybos pateiktas ES integruotas politinio atsako į krizes mechanizmas (ICPR), Komisijos sistema ARGUS ir EIVT įgulos išteklių valdymo sistema.

³⁷ Tarnybų darbinis dokumentas (2016)227, priimtas 2016 m. liepos 7 d.

arba kovojant su jomis kibernetinės gynybos, strateginių komunikacijų, informuotumo apie padėtį ir krizių valdymo srityse. ES scenarijus bus praktiškai išbandytas 2017 m. rudenį per Europos Sąjungos lygiagrečias ir koordinuotas pratybas, kuriose numatyta sąveika su NATO.

20 veiksmas. *Komisija ir vyriausioji įgaliotinė pagal turimus įgaliojimus išnagrinės SESV 222 straipsnio ir ESS 42 straipsnio 7 dalies taikymą ir praktines išvadas plataus masto ir didelių hibridinio pobūdžio išpuolių atveju.*

SESV 42 straipsnio 7 dalyje minima ginkluota agresija valstybės narės teritorijoje, o SESV 222 straipsnyje (solidarumo sąlyga) nurodomos teroristinės atakos, gaivalinės ar žmogaus sukeltos nelaimės valstybės narės teritorijoje. Hibridinės grėsmės, kurią sudaro nusikalstami ir ardomieji veiksmai, atveju dažniau gali būti naudojama pastaroji nuoroda. Taikant solidarumo sąlygą pradedamas koordinavimas Tarybos lygmeniu (integruotas politinio atsako į krizes mechanizmas, ICPR) ir įtraukiamos susijusios ES institucijos, agentūros ir organai, taip pat ES pagalbos programos ir mechanizmai. Tarybos sprendime 2014/415/ES nustatoma tvarka, kurią Sąjunga įgyvendima solidarumo sąlygą. Taikymo tvarka išlieka patvirtinta, peržiūrėti Tarybos sprendimą nėra reikalo. Jei hibridinė grėsmė apima ir ginkluotą agresiją, turi būti taikoma ir 42 straipsnio 7 dalis. Tokiu atveju pagalbą ir paramą turi teikti ir valstybės narės, ir ES. Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė ir toliau vertins, kokiais būdais veiksmingiausia reaguoti į tokius išpuolius.

Šį teiginį tiesiogiai patvirtina pirmiau minėto ES operatyvinės veiklos protokolo priėmimas; jis bus praktiškai patikrintas 2017 m. spalio mėn. vykdant ES lygiagrečias ir koordinuojamas pratybas (PACE). Per šias pratybas bus išbandyti įvairūs ES mechanizmai ir gebėjimai užtikrinti sąveiką, siekiant paspartinti sprendimų priėmimą, kai hibridinių grėsmių sukelti neaiškumai trukdo aiškiai įvertinti padėtį.

21 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė, koordinuodama veiklą su valstybėmis narėmis, integruos, panaudos ir koordinuos karinių veiksmų pajėgumus kovai su hibridinėmis grėsmėmis laikantis bendros saugumo ir gynybos politikos.*

Reaguojant į užduotį integruoti karinius pajėgumus siekiant remti bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP) ir bendrą saugumo ir gynybos politiką (BSGP) ir į 2017 m. gegužės mėn. pateiktas Europos Sąjungos karinio komiteto darbo grupės gaires, 2017 m. liepos mėn. užbaigta formuluoti karinius patarimus dėl ES karinio indėlio į kovą su hibridinėmis grėsmėmis vykdant BSGP, ir toliau bus vykdomas koncepcijos plėtos ir įgyvendinimo planas.

d. ES IR NATO BENDRADARBIAVIMAS

22 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė, koordinuodama veiklą su Komisija, tęs neformalų dialogą ir stiprins bendradarbiavimą bei veiklos koordinavimą su NATO informuotumo apie padėtį, strateginių komunikacijų kibernetinio saugumo ir „krizės prevencijos bei atsako į ją“ kovojant su hibridinėmis grėsmėmis srityse, gerbs įtraukties principus ir abiejų organizacijų sprendimų priėmimo proceso savarankiškumą.*

Europos Vadovų Tarybos ir Europos Komisijos pirmininkų ir NATO generalinio sekretoriaus 2016 m. liepos 8 d. Varšuvoje pasirašytos bendros deklaracijos pagrindu ES ir NATO suformulavo bendrą 42 įgyvendinimo pasiūlymų rinkinį, kurį po to pagal atskiras, lygiagrečias procedūras 2016 m. gruodžio 6 d. patvirtino ir ES, ir NATO tarybos³⁸. 2017 m.

³⁸ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/06-eu-nato-joint-declaration/>

birželio mėn. Komisijos pirmininko pavaduotoja ir vyriausioji įgaliotinė ir NATO Generalinis sekretorius paskelbė bendros pažangos ataskaitą dėl Bendros deklaracijoje nustatytų 42-jų veiksmų. Kova su hibridinėmis grėsmėmis yra viena iš septynių Bendroje deklaracijoje išskirtų bendradarbiavimo sričių ir apima dešimt iš 42-jų veiksmų. Ataskaitoje parodoma, kad bendros pastarųjų metų pastangos jau davė nemažų rezultatų. Daug konkrečių veiksmų, skirtų kovoti su hibridinėmis grėsmėmis, jau buvo paminėta, tarp jų Europos kovos su hibridinėmis grėsmėmis centro įkūrimas, informuotumo apie padėtį gerinimas, ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro įkūrimas ir jo sąveika su neseniai įkurtu NATO hibridinių grėsmių analizės filialu bei strateginių komunikacijų komandų bendradarbiavimas. Pirmą kartą NATO ir ES darbuotojai dalyvavo bendrose pratybose, skirtose reaguoti į hibridinės grėsmės scenarijų. Tikimasi, kad per šias pratybas bus išbandytas daugiau negu trečdalis bendrų pasiūlymų įgyvendinimas. ES šiemet savo ruožtu vykdys lygiagrečias ir koordinuotas pratybas, o rengiasi 2018 m. imtis vadovaujamojo vaidmens.

Siekiant stiprinti atsparumą, ES ir NATO darbuotojams surengti bendri informaciniai susirinkimai, įskaitant dėl ES integruoto atsako į politines krizes mechanizmo. Palaikant reguliarius NATO ir ES darbuotojų ryšius, įskaitant praktinius seminarus ir dalyvavimą NATO arba Europos gynybos agentūros valdyboje, keistasi informacija dėl NATO paskelbtų būtinausių nacionalinio atsparumo reikalavimų. Numatyta, kad Komisija ir NATO rudenį toliau keisis informacija dėl atsparumo stiprinimo. Kitoje ES ir NATO bendradarbiavimo pažangos ataskaitoje bus pateikiama pasiūlymų, kaip plėtoti abiejų organizacijų bendradarbiavimą.

3. IŠVADA

Bendroje sistemoje apibrėžiami veiksmai, skirti prisidėti kovojant su hibridinėmis grėsmėmis ir stiprinti atsparumą ES ir nacionaliniu lygmeniu, taip pat ir partnerių veiksmai. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė užtikrina veiklos rezultatus visose glaudaus bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis ir partneriais srityse, be to, itin svarbu išlaikyti šį pagreitį, nes hibridinės grėsmės nesiliauja ir be paliovos kinta. Pagrindinė atsakomybė dėl kovos su hibridinėmis grėsmėmis, susijusiomis su nacionaliniu saugumu ir teisėtvarkos palaikymu, priklauso valstybėms narėms. Nacionalinis atsparumas ir kolektyvinės pastangos apsisaugoti nuo hibridinių grėsmių turi būti traktuojami kaip vienas kitą papildantys tų pačių pastangų elementai. Todėl valstybės narės raginamos kuo greičiau atlikti hibridinių grėsmių srities apklausas, nes jos suteiks vertingos informacijos apie pažeidžiamumą ir parengties lygį visoje Europoje. Atsižvelgiant į didelę pažangą, padarytą didinant informuotumą, reikėtų kuo daugiau išnaudoti ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro potencialą. Vyriausioji įgaliotinė ragina valstybes nares remti Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupę, kad būtų galima veiksmingiau atremti gausėjančias hibridines grėsmes. ES teiks visapusišką paramą Suomijos vadovaujamam Europos kovos su hibridinėmis grėsmėmis centrui.

ES ypatinga stiprybė susijusi su pagalba valstybėms narėms ir partneriams stiprinti jų atsparumą, pasikliaujant įvairiausiomis esamomis priemonėmis ir programomis. Pasiiekta didelės pažangos stiprinant atsparumą tokiose srityse, kaip transporto, energetikos, kibernetinio saugumo, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, finansų sistemos apsaugos nuo neteisėto naudojimo ir kovos su smurtiniu ekstremizmu ir radikalizacija. Kintant hibridinių grėsmių pobūdžiui, ES tęs atsparumo stiprinimo veiksmus. Visų pirma ES nustatys

rodiklius, siekdama susijusiuose sektoriuose gerinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą nuo hibridinių grėsmių ir atsparumą joms.

Be to, gali būti, kad Europos gynybos fondas kartu su valstybėmis narėmis skirs paramą atsparumo hibridinėms grėsmėms stiprinimo prioritetams. Netrukus ketinamas priimti kibernetinio saugumo dokumentų rinkinys, o taip pat tarpsektorinės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti Tinklo ir informacinių paslaugų direktyvos įgyvendinimą, leis kurti naujas kovos su hibridinėmis grėsmėmis platformas visoje ES.

Komisija ir vyriausioji įgaliotinė paragino valstybes nares ir suinteresuotuosius subjektus prireikus kuo greičiau pasiekti susitarimus ir užtikrinti spartų ir veiksmingą daugelio šiame Komunikate nurodytų atsparumo stiprinimo priemonių įgyvendinimą. ES plėtos ir gilins jau esamą vaisingą bendradarbiavimą su NATO.

Sąjunga išlaiko įsipareigojimą mobilizuoti visas susijusias ES priemones sudėtingų hibridinių grėsmių problemoms spręsti. Sąjungos prioritetu išlieka remti valstybių narių pastangas ir drauge su savo pagrindiniais partneriais veikti kaip stipresnei ir atsakingesnei saugumo užtikrintojai.